KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
HE 129/2024 vp
StV@eduskunta.fi

KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI SAIRAUSVAKUUTUSLAIN JA LÄÄKELAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ SAIRAUSVAKUUTUSLAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA ANNETUN LAIN VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSEN 2 MOMENTIN KUMOAMISESTA

Kuluttajaliitto ry (jälj. ”Kuluttajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Hallituksen esityksen tavoitteena on valtion talouden tasapainottaminen 90 miljoonalla eurolla lääkekustannuksiin kohdistuvien säästöjen avulla. Esityksessä ehdotetaan lääkekorvausten alkuomavastuun korottamista 50 eurosta 70 euroon ja sidottavaksi kansaneläkeindeksiin. Sairausvakuutuslain ehdollista korvattavuutta koskeva sääntely ehdotetaan vakinaistettavaksi ja lääkevalmisteiden kohtuullisia tukkuhintoja ehdotetaan alennettavaksi 1,5 %. Lakiesityksessä esitetään myös apteekeille velvoitetta tarjota ostajalle hinnaltaan halvinta lääkemääräyksellä toimitettavaa lääkevalmistetta ja hintaneuvontavelvoitetta myös täsmennettäisiin.

Kuluttajaliitto vastustaa lääkekorvausten alkuomavastuun korottamista. Lääkeköyhyys on Suomessa todellinen haaste ja monet ihmiset kamppailevat lääkekustannusten kanssa. Kuluttajaliiton teettämän selvityksen (Aula Research 2022, n=1090) mukaan 32 % vastaajista oli viimeisen kolmen vuoden aikana lykännyt ostamista tai jättänyt kokonaan ostamatta lääkkeitä niiden hinnan vuoksi. Edellä mainitun selvityksen mukaan 76% vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että lääkkeet ovat kalliita Suomessa.

Lääkekorvausten alkuomavastuun korotus iskee kaikkein haavoittuvammassa asemassa oleviin henkilöihin. Nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen vaikutuksia tulee myös tarkastella yhdessä muiden sote-sektorin säädösmuutosten vaikutusten kanssa. Esimerkiksi terveydenhuollon asiakasmaksujen merkittävä korottaminen tulee vaikuttamaan voimakkaasti taloudellisesti samoihin palvelunkäyttäjäryhmiin kuin lääkekorvausten alkuomavastuun nosto. Potilaiden maksutaakka tulee kasvamaan ja sairastamiseen liittyvät taloudelliset haasteet lisääntymään. **Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat palvelunkäyttäjiin useista eri suunnista. Kuluttajaliitto haluaa todeta, että tässä tilanteessa olisi välttämätöntä edistää pikaisesti Orpon hallitusohjelmassa sekä kehysriihessä 2024 päätettyä lääkkeiden vuosiomavastuun jaksottamista.**

Kuluttajaliitto katsoo, että lakiesityksessä on joitain pääsääntöisesti kannatettavia esityksiä, kuten apteekkien hintaneuvontavelvoitteen ja varastointivelvoitteen täsmennykset. Ehdollisen korvattavuuden vakinaistaminen turvaa osaltaan kuluttajien mahdollisuuksia saada uusia ja tehokkaita lääkkeitä ja on kannatettava ehdotus kuten myös esitys lääkevalmisteiden kohtuullisten tukkuhintojen alentamisesta. Kuluttajaliitto haluaa kuitenkin todeta, että erityistä huomiota tulee kiinnittää lääkkeiden saatavuuden varmistamiseen kaikissa tilanteissa sekä seurata, etteivät muutokset vaikuta lääkkeiden saatavuutta heikentävästi. Hallituksen esityksestä on poistettu siinä kesän 2024 lausuntokierroksella luonnosvaiheessa ollut esitys uudesta lääkelain 57 f §:stä, jota

lausuntokierroksella kannatettiin laajasti. Pykälässä olisi säädetty apteekkien mahdollisuudesta poiketa lääkemääräyksestä yksittäisessä poikkeustilanteessa, mikä olisi parantanut kuluttajien mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan lääkkeitä saatavuushäiriötilanteessa. Olisi ollut tärkeää, että edellä mainittu pykälä olisi ollut mukana nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä**. Hallituksen esityksessä todetaan, että esitys lääkelain 57 f §:stä jätettiin muun muassa apteekkitalouden ja -toiminnan uudistamisen jatkovalmisteluun. Kuluttajat ovat viime vuosina kärsineet merkittävästi lääkkeiden saatavuushäiriöistä, mikä näkyy myös Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeaan saapuneiden saatavuushäiriöilmoitusten määrissä.[1] Kuluttajaliitto haluaa korostaa, että olisi tärkeää, että lakiesitys lääkelain 57 f §:stä etenisi ripeästi.**

Helsingissä 11.11.2024

Kuluttajaliitto ry

Julia Lumijärvi, juristi. OTM, HLL

Viitteet: [1] https://sic.fimea.fi/-/milta-laakkeiden-saatavuus-naytti-vuonna-2023-